

Tegning: Marvin Halleraker

Broderfolkets prektighet har en pris

Viktor Orban skaper trøbbel for Sverige. Før var det Frank Sinatra.

Å | Kommentar

Frank Rossavik
Kommentator

Finland kom seg inn i Nato, mens Sverige må vente. Tyrkias og Ungarns autoritære ledere blokkerer. De misliker at svenskene er så opptatt av menneskerettigheter.

Eller sagt på en annen måte: At Sverige bestandig skal være så prektig og retthaverisk.

Også Norge får iblant trøbbel internasjonalt. Da handler det stort sett om sel, hval og olje. Men det kommer også kriser staten ikke har direkte ansvar for. Som da en dansk avis publiserte noen karikaturtegninger og da Nobelkomiteen ga prisen til en kineser.

Når Sverige havner i trøbbel, er det ofte

fordi landets fremste ledere hever en pekefinger. Så vises en annen finger i retur.

Mener for mye? Sverige har ment for mye om Tyrkias behandling av kurdere, synes Recep Tayyip Erdogan. Nå forlanger Tyrkias president at Sverige skal utlevere et antall kurdere han anser som landets fiender. Først da vil han godkjenne søknaden om Nato-medlemskap. Sverige har sagt ja til noen andre krav, men nekter å utlevere folk i strid med rettsstatlige prinsipper.

Også Ungarn ser sitt snitt. Statsminister Viktor Orban er sur fordi Sverige har stått i fremste linje i kritikken av ham i årevis.

Nå vil han at kollega Ulf Kristersson skal danse litt etter hans pipe, slik svensken må danse etter Erdogans.

Sverige må slutte å kreve sanksjoner mot Ungarn i EU, synes Orban. Sverige må også holde opp med å opptre «moralsk overlegen». Sverige kritiserer økende antisemitisme i Ungarn, samtidig som landet for ikke lenge siden forsvarte en koranbrenning. Det siste er «åpenbar rasisme», mens svenskene forsvare det som ytringsfrihet. Sier Orban, altså.

I klinsj med USA. Det er lett å velge side. På den annen side kan man jo lure på om Sverige iblant overspiller sine kort. Også Finland, Danmark og Norge har robuste nasjonale selvbilder. De forstår likevel at de ikke er stormakter.

Sveriges mest berømte diplomatiske krise etter krigen varte i nær 30 år. Det handlet om USAs krigføring i Vietnam. Første gang toppet det seg i 1968 da utdanningsminister Olof Palme stilte i fakkeltog mot krigen, sammen med Nord-Vietnams ambassadør i Sverige. USA frøs de diplomatiske forbindelsene i et par år.

I desember 1972 holdt Palme, som da var blitt statsminister, en radiotale. Der sammenlignet han USAs bombing av Hanoi med nazistenes verste ugjerninger. Igjen frøs USA all kontakt for en periode.

Inn i varmen. Sverige kom inn i varmen først i 1987, året etter at Palme ble myrdet. Da fikk hans etterfølger, Ingvar Carlsson, besøke president Ronald Reagan.

Carlsson ble da den første svenske statsministeren siden 1961 som slapp inn i Det hvite hus.

Samme år, altså 1987, fikk Sverige trøbbel med Frank Sinatra. Verdensstjernen var vred fordi han ble avkrevd 30 prosent skatt av inntektene fra en konsert han skulle holde i Sverige.

Normalt slapp slike konserter skattlegging, men Sinatra hadde opptrådt i apartheidstaten Sør-Afrika og sto på en internasjonal boikottliste. Derfor hevet Sverige

pekefingeren. Og ila skatt. Sinatra avlyste konserten.

Nok en krise. Allerede vinteren 1988 ble det ny krise på høyeste nivå. Nå hevet statsminister Ingvar Carlsson pekefingeren mot USAs finansiering av Contras, en geriljagruppe som bekjempet sandinistregimet i Nicaragua.

Igjen reagerte USA skarpt. Blant annet ble det svenske kongeparets planlagte besøk i USA nedgradert fra offisielt til privat.

Sverige hadde rett om både Vietnam og Nicaragua, men det er noe med denne konfliktiveren. I 2014 anerkjente Sverige Palestina som selvstendig stat. Israel reagerte skarpt ved å hjemkalle sin ambassadør.

Israels daværende utenriksminister Avigdor Lieberman sa at Sverige «må forstå at forholdene i Midtøsten er mye mer kompliserte enn gjør-det-selv-møblene fra Ikea og at de derfor må opptre ansvarlig og trå varsomt».

Så hadde Norge og andre småstater kanskje brukt noen diplomatiske vendinger for å roe ned litt?

Må krype litt. Ikke Sverige: «Jeg sender gladelig en IKEA-flatpakke til Avigdor Lieberman, så han kan prøve å sette den sammen. Han vil finne ut at han trenger en samarbeidspartner, samarbeidsevne og en god bruksanvisning», sa utenriksminister Margot Wallström til CNN.

Underforstått: Lieberman mangler alt i håndteringen av palestinerne.

Man kan like at svenskene er så svenske, særlig når alternativet er nordmenn som lister seg på filtøfler til Beijing. Men det koster jo litt å være moralsk overlegen. Nå må Sverige altså vente på Nato-medlemskap.

På usvensk vis har Ulf Kristersson i vinter krøpet for Erdogan ved å fordømme at en dukke av tyrkeren ble hengt opp ned under en demonstrasjon i Stockholm. Kanskje må Kristersson til og med si noe diplomatisk til Viktor Orban.